گفت‌وگو

تشریح آخرین وضعیت تجارت ایران و روسیه

چرا سرمایه‌گذاران روس، امارات را ترجیح دادند؟

عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه گفت: ورود یک سرمایه‌گذار روس تاثیر بالایی در اقتصاد ما دارد. ما تاکنون نتوانسته‌ایم یک سرمایه‌گذار جذب کنیم چون با اطلاعاتی که آنها از داخل کشور جمع‌آوری می‌کنند، متوجه می‌شوند با موانع و مشکلات زیادی در ایران برای سرمایه‌گذاری مواجه خواهند شد و دیواری در مقابل آنها قرار دارد، لذا از بالای سر ما عبور و به امارات رفته‌اند. امروز روزانه ۴۰ تا ۵۰ شرکت روسی در امارات در حال ثبت شدن است.

جلیل جلالی‌فر درباره سطح مبادلات ایران و روسیه در حال حاضر گفت: مبادلات ما با روسیه افزایش داشته اما هنوز دسترسی به آمار و ارقام آن ندارم. احتمالا امسال ما افزایش مبادلات صد در صدی را با روسیه تجربه خواهیم کردیم و اگر بیشتر نباشد، کمتر از آن نخواهد بود.

مهم‌ترین مساله این است که ما بعد از مناقشه روسیه با اوکراین، تنوع صادراتی به روسیه هم پیدا کردیم. این تنوع صادراتی مهم است چراکه در گذشته حدود ۸۳ درصد از صادرات ما محصولات کشاورزی و مواد غذایی بود اما امروز بسیاری از محصولات در گروه‌های دیگر از جمله مصالح ساختمانی، محصولات شیمیایی و پتروشیمی و مصنوعات دیگر و حتی ماشین‌آلات صنعتی از گمرکات ایران به روسیه صادر می‌شود.

جلالی‌فر در ادامه خاطرنشان کرد: حجم مبادلات ما با روسیه صد درصد افزایش یافت و قطعا می‌تواند بیش از آن نیز باشد. پیشتر کشتی‌های صادراتی به آسانی بارگیری می‌شدند، اما در حال حاضر صادرکننده در بنادر ما باید در نوبت بماند تا کشتی برای بارگیری مجددا خالی شود که نشان دهنده افزایش چشمگیری برای صادرات کالا به روسیه است. باید توجه داشت که بازاری که ۲۹۴ میلیارد دلار واردات کالایی دارد، حتی افزایش صد در صدی ما در مقابل آن، رقم بالایی محسوب نمی‌شود.

وی افزود: ما در مسیر صادرات خود به روسیه چندین مشکل اساسی داریم که تا این مشکلات حل نشود، نمی‌توانیم به آن ارقام قابل توجه برسیم و سهم مناسبی از این بازار را نصیب اقتصاد ایران کنیم. یکی از مشکلات ما نوع خدماتی است که به تجار داده می‌شود، در بنادر شمالی به خصوص انزلی برای صدور قبض انبار برای کالاها، گاها چند روز طول می‌کشد. همچنین هر شرکتی که به عنوان اپراتور فعالیت می‌کند، برای جابجایی بار از کشتی به محوطه، باید تجهیزات لازم را داشته باشند. از همین روی، نباید اقتصاد کشور را معطل اپراتوری کنیم که تجهیزات لازم برای کار ندارد.

عضو اتاق بازرگانی ایران تصریح کرد: روسیه اکنون حدود ۵۵۰ میلیارد دلار صادرات به کشورهای دنیا دارد و اکنون تمایل دارد بخشی را از ایران صادر کند. البته امکانات زیرساختی ما برای این کار فراهم نیست، مثل راه‌آهن ما که به بندر کاسپین وصل است و از سال ۹۳ شروع شد. سال ۹۷ وعده آغاز بکار را دادند که تاکنون اجرایی نشده و با این وضعیت مدیریت، احتمالاً امسال هم آماده نشود.

وی افزود: زیرساخت ریلی ما باید از رشت به آستارا متصل شود که یکباره واگن از سیبری حرکت و در بندرعباس تخلیه شود، که آن نیز فراهم نیست. تازه با همین وضع بضاعت زیرساختی، درگیر مقررات می‌شویم. در تمام دنیا، منطقه آزاد تعریف خاصی دارد که منطقه‌ای محصور شده و تحت کنترل گمرک خارج از شمول و مقررات عمومی و گمرکی قلمرو اصلی هر کشور و در واقع مستقل است. تا زمانی که کالا را از منطقه آزاد خارج نکرده‌اید مثل این است که کالا را در یک کشور دیگر نگه می‌دارید.

جلالی‌فر ادامه داد: در کشور ما ۱۵ منطقه آزاد و ۳۳ منطقه ویژه اقتصادی وجود دارد. در حال حاضر برای مثال، یک شرکت روسی بخواهد در این منطقه شرکتی ثبت کند، روی انتخاب نام شرکت یک سازمان عریض و طویلی وجود دارد که آنقدر به نام آن شرکت گیر می‌دهند که اصلا آن شرکت از سرمایه‌گذاری در ایران منصرف می‌شود. وقتی روی نام شرکت اختیار ندارد، پس این چه منطقه آزاد است؟

عضو هیات رئیسه اتاق ایران و روسیه افزود: همین بخشنامه‌ای که سال ۹۷ بوجود آمده را بانک مرکزی دوباره تکرار کرد. در حالیکه اردیبهشت سال گذشته دیوان عدالت اداری بند یک این بخشنامه را ابطال کرد، چطور حقوق‌دانان بانک مرکزی رای دیوان عدالت اداری را زیرپا می‌گذارند و دوباره این بخشنامه را جاری می‌کنند.

این فعال اقتصادی با انتقاد از اینکه بخشنامه بانک مرکزی، خاطرنشان کرد: ورود یک سرمایه‌گذار روس تاثیر بالایی در اقتصاد ما دارد. ما تاکنون نتوانسته‌ایم یک سرمایه‌گذار جذب کنیم چون با اطلاعاتی که آنها از داخل کشور جمع‌آوری می‌کنند، متوجه می‌شوند با موانع و مشکلات زیادی در ایران برای سرمایه‌گذاری مواجه خواهند شد و دیواری در مقابل آنها قرار دارد، لذا از بالای سر ما عبور و به امارات رفته‌اند. امروز روزانه ۴۰ تا ۵۰ شرکت روسی در امارات در حال ثبت شدن است.

وی ادامه داد: اکنون در ارمنستان هم سرمایه‌گذاری روس‌ها در حال افزایش است. دولت و برخی مسئولان پیشنهاد برداشتن موانع سرمایه‌گذاری رامی‌دهند، درست همان روز یک عده بخشنامه صادر و مشکل ایجاد می‌کنند. لذا باید یک اقدام انقلابی شود و قوه قضائیه به این مساله ورود کند که چرا بانک مرکزی رای صادره شده از دیوان عدالت صادر شده را دوباره جاری کرده است؟ باید تلاش کنیم تا سرمایه‌گذاران روس در ایران ورود و رشد اقتصادی و اشتغال کامل در ایران ایجاد شود.

آیا جنگ جهانی گندم در راه است؟

کشورهای غربی روسیه را به راه انداختن « جنگ گندم » متهم کرده‌اند و مسکو را مقصر بحران کنونی می‌دانند، اما کارشناسان می‌گویند که روسیه تنها مسئول تشدید بحران نیست یا اگر هم هست، داوطلبانه نیست.

به گزارش راشاتودی؛ قیمت گندم طی دو ماه گذشته به بالاترین حد خود رسیده است زیرا تولیدکنندگان بزرگی مانند روسیه، قزاقستان و هند صادرات خود را برای محافظت از بازارهای داخلی خود لغو کردند. این باعث ترس از ناامنی غذایی و گرسنگی در سراسر جهان شده است.به گفته کارشناسانی که با روزنامه ایزوستیا روسیه صحبت کردند، از ابتدای سال جاری قیمت گندم بیش از ۶۰ درصد افزایش یافته است. آنها می‌گویند که این افزایش به دلیل درگیری بین روسیه و اوکراین است که تقریباً یک سوم صادرات گندم جهان را تامین می‌کند.در فصل ۲۰۲۱-۲۰۲۲ که در ژوئیه سال گذشته آغاز شد، تامین کنندگان روسی ۱۶ درصد از صادرات جهانی گندم و تولیدکنندگان اوکراینی ۱۰ درصد را به خود اختصاص دادند. اما به دلیل درگیری هر دو کشور صادرات گندم را ممنوع کردند. در فوریه روسیه صادرات تمام غلات (گندم، چاودار، جو و ذرت) به خارج از اتحادیه اقتصادی اوراسیا (EAEU) را تا ۳۰ ژوئن محدود کرد. در همین حال، اوکراین تنها بندر باقی مانده خود در اودسا را بسته است.

تحریم‌های ضد روسیه شرکت‌های بین‌المللی را مجبور به قطع روابط تجاری طولانی مدت و ترک روسیه کرد که باعث اختلال در عرضه شده است. مثلا، اتحادیه اروپا اخیراً همکاری با بندر تجاری دریایی نووروسیسک دریای سیاه را که بیش از نیمی از غلات صادراتی از طریق آن حمل می‌شود، ممنوع کرده است.علاوه بر این،

در پی تصمیم مسکو مبنی بر ممنوعیت صادرات، قزاقستان نیز با محدودیت‌های خاص خود از این اقدام پیروی کرد، در حالی که در اوایل ماه جاری، هند نیز صادرات گندم را لغو کرد و اعلام کرد که « امنیت غذایی هند، همسایه و سایر کشورهای آسیب‌پذیر در خطر است». پس از انتشار این تصمیم دهلی نو، قیمت آتی گندم در شیکاگو با ۶ درصد افزایش به ۱۲,۴۷ دلار در هر بوشل رسید که بالاترین ارزش آن در دو ماه گذشته است و قیمت گندم در اروپا به بالاترین حد تاریخی حدود ۴۶۱ دلار در هر تن رسید. بحران غلات در سراسر جهان احساس می شود، اما شدیدتر از همه در آفریقا، که ۹۰ درصد نیازهای خود را به صادرات از منطقه دریای سیاه متکی است. ماه گذشته، آنتونیو گوترش، دبیر کل سازمان ملل متحد هشدار داد که یک پنجم بشریت به دلیل وضعیت فعلی در بازار گندم در خطر فقر و گرسنگی قرار دارند.

کشورهای غربی روسیه را به راه انداختن « جنگ گندم » متهم کرده‌اند و مسکو را مقصر بحران کنونی می دانند، اما کارشناسان می‌گویند که روسیه تنها مسئول تشدید بحران نیست یا اگر هم هست، داوطلبانه نیست. روسیه صادرات را ممنوع نکرده است، اما برای حفاظت از بازار داخلی، عوارض و سهمیه‌های موقتی را وضع کرده است. در مورد اوکراین، غلات آن تحت پوشش کمک اتحادیه اروپا به طور فعال از انبار خارج می‌شود. جوزپ بورل، دیپلمات ارشد اتحادیه اخیراً اظهار داشت که باید به اوکراین کمک کرد تا به تولید و صادرات غلات و گندم ادامه دهد و از آنجایی که انبارهای اوکراین اکنون پر است، باید آنها را خالی کرد تا جایی برای محصول جدید ایجاد شود.

ایزوستیا به نقل از کارشناسان اشاره می‌کند که روسیه و اوکراین تنها صادرکنندگان کلیدی گندم در جهان نیستند. سایر تولیدکنندگان می‌توانند بازار جهانی را از بحران نجات دهند، به عنوان مثال ایالات متحده و کانادا که به ترتیب ۲۶ و ۲۵ میلیون تن گندم یا حدود ۲۵ درصد از صادرات جهانی را صادر می‌کنند. دیگر تولیدکنندگان عمده غربی فرانسه (۱۹ میلیون تن) و آلمان (۹,۲ میلیون تن) هستند. با این حال، به گفته تحلیلگران، بعید است این کشورها غلات خود را با افراد نیازمند تقسیم کنند و امنیت غذایی خود را در اولویت قرار دهند. یکی دیگر از کارشناسان، رئیس بخش تحلیل شرکت تحقیقاتی NTech داریا آکیمووا، می‌گوید این کشورها می‌خواهند مواد خام خود را حفظ کنند تا از اقتصاد خود در برابر افزایش تورم محافظت کنند.کشورهای تولیدکننده برای حفظ خود در داخل کشور از گرسنگی و کاهش تورم خود، سعی در حفظ مواد خام دارند. این روزنامه به نقل از آکیمووا گزارش داد، از آنجایی که در صورت بی ثباتی ارز و در واقع هر بی‌ثباتی، همیشه داشتن مواد خام سود بیشتری نسبت به پول نقد دارد؛ ارزش آن به سرعت ارز کاهش نمی‌یابد.

کارشناسان تا حد زیادی نمی‌توانند پیش بینی کنند که وضعیت بازار گندم چگونه بیشتر خواهد شد. از یک سو، به گفته ویکتور تونف، تحلیلگر ارشد Ingosstrakh Investments، مشکلات مربوط به تامین کالای تولید شده به طور گسترده مانند گندم به احتمال زیاد با برداشت جدید و همچنین بازگرداندن منابع از اوکراین و روسیه یک بار حل خواهد شد.

از سوی دیگر، مشخص نیست که چقدر طول می‌کشد تا مناقشه حل شود. برخی کارشناسان مدعی هستند که کشورهای غربی در مقطعی مجبور خواهند شد از روسیه بخواهند در ازای برداشته شدن تحریم‌ها، منابع گندم خود را به اشتراک بگذارد.

گزارش «امتیاز» در مورد کانون های گرد و غبار؛

«خارجی» کمتر از «داخلی»

بونس تمیزی

توفان ریزگرد به عنوان منبع اصلی ذرات معدنی اتمسفری، به طور مکرر در مناطق خشک و نیمه خشک جهان اتفاق می افتد و به عنوان یک خطر زیست محیطی جدی در نظر گرفته می شود. از این رو شناخت و بررسی کانون های داخلی ریزگرد کمک به تثبیت و حفظ محیط زیست انسان ها می کند.

هفته گذشته طوفان گرد و غبار بار دیگر آسمان چندین شهر ایران را پوشاند.سازمان هواشناسی منشأ گرد و غبارها را «کشورهای همسایه غربی» دانسته و گفته است این طوفان به تدریج شماری از شهرهای ایران از شمال غرب و البرز تا جنوب و جنوب شرق کشور در بر خواهد گرفت.طی دو ماه اخیر این چندمین باری است که ریزگردها زندگی در شماری از استان‌های ایران را مختل می‌کنند. پیش از این مقامات محلی در پی وقوع این طوفان‌ها مدارس و ادارات را در چندین استان تعطیل کرده بودند.

هر چند هجوم ریزگردها در ایران اتفاق تازه‌ای به شمار نمی‌رود، با این حال این پدیده در ۱۵ سال اخیر افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته است. غبارهای برخاسته از خاک با افزایش شاخص‌های آلایندگی، مشکلات تنفسی برای افراد ایجاد می‌کنند و همچنین پیامدهای منفی و زیانباری برای محیط زیست دارند. بخشی از این پدیده مربوط به فعالیت کانون‌های داخلی گرد و غبار است. در این میان تخصیص حق آبه زیست‌محیطی و جاری شدن آب در تالاب‌ها نقش مهمی در جلوگیری از تبدیل آن‌ها به کانون‌های گرد و غبار را دارد اما به گفته یک عضو کارگروه آب و انرژی شورای تشکل‌های محیط زیست و منابع طبیعی، موضوع حق‌آبه‌های زیست‌محیطی در بسیاری از موارد هنوز جامه عمل نپوشیده و در حد حرف است.

منشأ خارجی گرد و غبارها چیست؟

عراق، در کنار عربستان و سوریه، یکی از بزرگترین کانون‌های تولید گرد و غبار در منطقه برشمرده می‌شود. یک مطالعه که توسط بانک جهانی در سال ۲۰۲۰ انجام شده نشان داده است که طوفان‌ها سالانه ۱۵۰ میلیارد دلار برای منطقه خاورمیانه هزینه تولید می‌کند.

هر چند بخشی از این گرد و غبارها حاصل کانون‌های طبیعی است، با این حال سازمان ملل متحد خواستار اقدام جهانی علیه پدیده «گرد و غبار انسانی» شده است. این گرد و غبار بر خلاف گرد و غبار تولید شده توسط بیابان‌ها، ناشی از ساخت‌وسازهای بی‌رویه، از میان بردن پوشش گیاهی کافی، تخریب زمین‌ها و نابود کردن منابع آبی از طریق زدن سدهای زیاد است.

دانشمندان می‌گویند در حال حاضر گرد و غبار طبیعی سه برابر گرد و غبار انسانی است، اما میزان انسانی آن در حال افزایش است. در منطقه خاورمیانه علاوه بر وجود بیابان‌های طبیعی، ساخت سد بر روی دجله و فرات در عراق و ترکیه به کاهش دبی آب این رودخانه‌ها منجر شده و در نتیجه با خشک شدن تالاب‌های مسیر و بستر رودخانه‌ها، کانون‌های ریزگرد جدیدی در این کشور فعال شده‌اند.

در روزهای گذشته لایه‌ای ضخیم از گرد و غبار نارنجی که میزان آلاینده‌ها را به ۶۰ برابر حالت عادی افزایش داده بود، آسمان شهرهای عراق را پوشاند و مراکز آموزشی و ادارات در ۷ استان این کشور از جمله در شهرهای بغداد، نجف و کربلا تعطیل شدند. بیش از ۵ هزار نفر در ماه جاری در پی وقوع طوفان گرد و غبار در بیمارستان‌های عراق بستری شدند. فرودگاه بین‌المللی بغداد نیز به دلیل کاهش دید به تنها ۳۰۰ متر پروازهایشان را لغو کرد. پروازهای این هفته در کویت نیز به همین دلیل متوقف شدند.

این وضعیت به ایران نیز سرایت کرد تا آنجا که استان‌های مرزی، همچون ایلام، اعلام وضعیت اضطراری کردند. در قصر شیرین در استان کرمانشاه دید به تنها ۲۰ متر کاهش پیدا کرد که در حالت عادی حدود ۱۰ هزار متر است.

با این حال کارشناسان می‌گویند طوفان خاک بلند شده از نواحی بیابانی این کشور، هرچند به سرعت وارد ایران می‌شود، اما به دلیل وجود کوه‌های زاگرس مسیر حرکت آن به مرکز سد شده و در نتیجه نمی‌تواند مسئول آلایندگی دیگر استان‌ها باشد.

کانون‌های داخلی و نقش سازمان‌های کشوری

علیرضا شهیدی، رئیس سازمان زمین‌شناسی ایران، گفته است ۷۰ درصد ریزگردهای کشور منشأ داخلی دارند. به گفته منتقدان، احداث بی‌رویه سد و ندادن حق‌آبه تالاب‌ها توسط وزارت نیرو و خشک شدن متعاقب آن‌ها، در کنار مصرف ۸۹ درصدی آب کشور در بخش کشاورزی و با الگوی کشت ناصحیح که توسط وزارت جهاد کشاورزی ترویج می‌شود کانون‌های گرد و غبار جدیدی را در کشور به وجود آورده است.

کارشناسان می‌گویند خشک‌سالی، بیابان‌زایی، کاهش میزان بارندگی، از میان رفتن پوشش سبز نواحی شهری و حاشیه شهری به این مشکل دامن زده است.

ایران تحت تاثیر ۸ کانون گرد و غبار خارجی

دبیر ستاد ملی سیاستگذاری و هماهنگی مدیریت مقابله با پدیده گرد و غبار با اشاره به وجود هشت کانون بسیار بزرگ گرد و غبار در اطراف ایران با وسعت حدود ۲۷۰ میلیون هکتار، از انجام فعالیت‌های سه جانبه مقابله با گرد و غبار در گام نخست خبر داد.

علی محمد طهماسبی در خصوص طرح‌های بیابان‌زدایی و مقابله با منشاء خارجی ریزگردها اظهار کرد: از یک سال و نیم پیش نسبت به تهیه برنامه عمل منطقه‌ای و متعاقب آن دو برنامه عمل زیر منطقه‌ای به منظور مدیریت کانون‌های خارجی حوزه خلیج فارس که اغلب بر ایران تاثیرگذار هستند، اقدام کرده‌ایم.

وی افزود: این برنامه‌ها از طریق وزارت امور خارجه با کشورهای همسایه به اشتراک گذاشته شده است. با توجه به اینکه منشاء بیشتر جریاناتی که خوزستان و برخی نواحی غربی کشور را تحت تاثیر قرار می‌دهند در عراق و سوریه قرار دارند، روز دوشنبه کارگروه تخصصی ملی در گام نخست با رویکرد نحوه همکاری با این کشورها جلسه مفصلی برگزار کرد.

دبیر ستاد ملی سیاستگذاری و هماهنگی مدیریت مقابله با پدیده گرد و غبار با اظهار بی‌اطلاعی از نحوه تشکیل کمیسیون مشترک بین ایران و عراق و عربستان گفت: پنج کانون از هشت کانون بسیار بزرگ اطراف ایران با وسعت حدود ۲۷۰ میلیون هکتار، در کشورهای حاشیه خلیج فارس واقع شده‌اند؛ با توجه به روابط خوب دیپلماتیک با برخی از این کشورها مقرر شده در گام نخست فعلا کار را در دستور کار سه جانبه بین کشورهای ایران، عراق و سوریه جلو ببریم.

وی با اشاره به انجام مطالعات در زمینه روابط خارجی و دیپلماسی گرد و غبار، گفت: آسیب‌شناسی اقدامات بین‌المللی انجام شده در مدت بیش از یک دهه در کشور، انجام شده است. با انجام کارهای علمی به این نتیجه رسیدیم که نبود سازمان‌های بین المللی متولی و نبود ساختار و مکانیزم مالی مشخص، مواردی هستند که مسائل برون مرزی را با چالش مواجه کرده بود و عدم توفیق نسبی حاصل شده بود.

طهماسبی افزود: بنابراین تصمیم گرفته شد کنوانسیون‌های زیست محیطی به ویژه کنوانسیون مقابله با بیابان‌زایی و کنوانسیون تنوع زیستی در این زمینه دخیل شوند. مذاکره‌ای نیز با نماینده مقیم سازمان ملل در کشور انجام و مقرر شد که آن‌ها نقش بین‌المللی خود در این زمینه را ایفا کنند.

وی که در یک برنامه تلویزیونی صحبت می‌کرد، گفت: جمهوری اسلامی ایران در سه سال متولی بحث‌های مربوط به گرد و غبار را به سازمان ملل پیشنهاد داده که مورد تصویب مجمع عمومی قرار گرفته است.

ناسا به کمک خاورمیانه می‌آید؟

سازمان فضایی آمریکا، ناسا، قرار است به زودی در ماه ژوئن پروژه‌ای را در ایستگاه فضایی بین‌المللی کلید بزند که می‌تواند به خاورمیانه در پیش‌بینی طوفان‌های گرد و غبار و اثرات آن بر زمین کمک کند.

این ابزار علمی که توسط یک موشک اسپیس‌ایکس در ۷ ژوئن به مدار زمین فرستاده خواهد شد، در اندازه‌گیری گرد و غبار معدنی در جو زمین به دانشمندان کمک خواهد کرد. مهندسان ناسا برای این کار از یک بازوی رباتیک برای اتصال یک طیف‌سنج تصویربرداری جدید استفاده خواهند کرد. پژوهشگران می‌گویند این اندازه‌گیری‌ها خلأ در داده‌های موجود در مورد مناطق خشک جهان را پر کرده و می‌تواند به محققان کمک کند تا زمان رسیدن طوفان‌های گرد و غبار را پیش‌بینی کنند.

به گفته محققان ناسا، طوفان‌های گرد و خاک خاورمیانه به دلیل چرای بیش از حد دام‌ها، جنگل‌زدایی، استفاده بیش از حد از آب رودخانه‌ها و زدن سدهای زیاد در حال افزایش است.

سالانه حدود ۲ میلیارد تن گرد و غبار از زمین به جو داخل می‌شود و نقشی حیاتی در اکوسیستم‌ها ایفا می‌کند. یک تحقیق ناسا در سال ۲۰۱۵ نشان داده بود گرد و غبار بلند شده از صحرای آفریقا مواد مغذی برای جنگل‌های بارانی آمازون و حتی رشد صخره‌های مرجانی اقیانوسی را فراهم می‌کند.

کارشناسان علم محیط زیست می‌گویند در حال حاضر مهم‌ترین کاری که می‌توان در برابر ریزگردها انجام داد پیشگیری، توسعه پوشش گیاهی و جنگلی، کاهش سدسازی و احیای رودخانه‌ها و تالاب‌ها است.

نحوه مدیریت آب عامل محرومیت تالاب‌ها از حق طبیعی خود

مسعود امیرزاده درباره رهاسازی آب پشت سدها و پرداخت حق‌آبه زیست محیطی در فصول مختلف اظهار کرد: شرایط و زمان رهاسازی آب سدها برای هر سدی نسبت به هر آبریزی متفاوت است و نمی‌توان یک نسخه واحد برای همه سدها پیچید که همه در یک فصل خاص و مشخصی آزاد شوند.

وی با بیان اینکه سدها عناصر تنظیم‌کننده آب هستند و باید جریان آب را تنظیم کنند، افزود: به عنوان کسی که منتقد شیوه مدیریت آبی در کشور است، انتقاد اصلی این است که وقتی وزارت نیرو قدرت کنترل آب را به وسیله سد بر عهده می‌گیرد عملا نسبت به شرایط پرداخت حق آبه بدعهدی می‌کند بنابراین این یک امر کلی است و نمی‌توان گفت که با واگذاری آب در فصل خاصی این قضیه خاتمه می‌یابد.این عضو کارگروه آب و انرژی شورای تشکل‌های محیط زیست و منابع طبیعی تاکید کرد: آزادسازی آب موضوعی گسترده است. بعد از انتقاداتی که نسبت به مدیریت آب وارد شد واژه حق‌آبه زیست‌محیطی جا افتاده است.

صاحبان قدرت، مالکان آب

وی افزود:طی سال‌های گذشته سه اولویت آبی شرب،صنعت و کشاورزی وجود داشت و هرکدام قدرت بیشتری داشتند و هزینه بیشتری پرداخت می‌کردند به آن حق‌آبه بیشتری هم اختصاص داده می‌شد اما با گذشت زمان مسائل محیط زیستی در کشور جدی‌تر و مطالبات زیست محیطی بیشتر شد.

امیرزاده ادامه داد: با جدی‌تر شدن مسائل زیست محیطی موضوع حق‌آبه‌های زیست‌محیطی هم مطرح شد که در بسیاری از موارد هنوز جامه عمل نپوشیده و در حد حرف است و حق‌آبه‌ای پرداخت نشده است و این موضوع کاملا به سدسازی و چگونگی مدیریت سدها مربوط است.

امیرزاده عنوان کرد: محیط زیست، زبانی برای گفتار مشکلات ندارد، مگر در برخی بحران‌ها و جریان‌ها مثل ریزگردها. در زمینه مدیریت آب و حق‌آبه زیست‌محیطی عملا حق‌آبه‌ای به آن پرداخت نمی‌شود یا در صورت پرداخت فقط به بخش‌های اندکی می‌رسد که آن میزان کم را هم وزارت نیرو برای سدهای دیگر برنامه‌ریزی کرده است و چندی دیگر آن هم دیگر وارد تالاب‌ها نخواهد شد.

وی با بیان اینکه حق‌آبه زیست‌محیطی این روزها در کشور ما تقلیل یافته است، اظهارکرد: حق‌آبه به آبی می‌گویند که حداقل به پایاب برسد و تالاب پر شود اما نکته مهم این است که این آب حتی به پایاب هم نمی‌رسد.

قانون رعایت نشده احیای تالاب‌ها تنها قانون مفید مجلس در حق محیط زیست

امیرزاده با بیان اینکه قوانینی که در مجلس برای محیط زیست تصویب شد متاسفانه بسیار ناامیدکننده بود،افزود: در این میان قانون حفاظت، احیا و مدیریت تالاب‌های کشور که در سال ۹۶ تصویب شد به نفع تالاب‌های کشور بود اما هم این قانون اصلا رعایت نمی‌شود و هم محیط زیست حق آبه‌های زیست‌محیطی را به خوبی مطالبه نمی‌کند تا وزارت نیرو که نگهدارنده آب است آن را پرداخت کند.

وی افزود: هنگامی که آب به‌صورت طبیعی جریان می‌یابد و از یک سرآب یا کوهستان جاری و در دشت‌های کشور رها می‌شود، در تمام مسیر خود «حق‌آبه‌بر» دارد یعنی هنگامی که آب به صورت طبیعی جریان می‌یابد و در مسیر خود مانعی نداشته باشد در تمام مسیر حق‌آبه‌های زیست محیطی را پرداخت می‌کند.

این عضو کارگروه آب و انرژی شورای تشکل‌های محیط زیست و منابع طبیعی با بیان اینکه حق‌آبه زیست محیطی تنها درصورت طبیعی بودن جریان آب رعایت می‌شود، افزود: دراین صورت اگر آب را پشت سد نگهداری کنیم و با لوله‌ای آب را به تالاب‌ها برسانیم آیا حق آبه زیست محیطی پرداخت شده؟نخیر! پرداخت نمی‌شود.

سدسازی و سازه‌های انسانی عامل اصلی محرومیت تالاب‌ها از حق‌آبه طبیعی

وی ادامه داد: مدیریت آب متاسفانه با سدسازی‌های گسترده، اجرای پروژه‌های انتقال آب و کانالیزه کردن مسیرهای انتقال آب نه تنها تالاب‌ها را از حق‌آبه طبیعی خود محروم کرده بلکه مانع سیرابی دشت‌ها نیز شده است.

به گفته امیرزاده در این میان بحران کاهش سطح آب‌های زیرزمینی نیز وجود دارد. این بحران تنها ناشی از برداشت و بهره‌وری اضافه نیست بلکه از عدم تغذیه نیز حاصل می‌شود. جریان آب همچون مویرگ در تمام قسمت‌های سرزمین دویده است که با مداخلات سازه‌ای و انسان‌ساز آن شبکه مویرگی قطع شده است و دیگر دشت‌ها سیراب نمی‌شوند.

وی ادامه داد: نظم زندگی موجوداتی که در این مسیرها زندگی می‌کردند از بین رفته است یعنی گیاهانی که در مسیر آب بودند و جانورانی که زیستشان به این آب وابسته بود و حتی جوامع روستایی و انسانی هم به علت سدسازی‌ها و مداخلات سازه‌ای از این آب محروم شده‌اند.

این عضو کارگروه آب و انرژی شورای تشکل‌های محیط زیست و منابع طبیعی با بیان اینکه سبک مدیریت آب به‌طور کلی به زیان طبیعت و بشر و نظم طبیعی آب را مختل کرده است، افزود: راه حلی که بتوان این همه تخریب را به راحتی حل کرد سراغ ندارم چراکه ما الان همچون کلاف سردرگمی شده ایم که رفع این حالت کار بسیار دشواری است مگر اینکه دیگر اشتباهات گذشته را تکرار نکنیم تا اوضاع کمی بهتر شود.

امیرزاده در پایان تصریح کرد:برای آب‌هایی که به ناحق از جریان طبیعی جدا شده‌اند، مشتری‌های بسیاری وجود دارد که در مسیر طبیعی جریان آب وجود نداشتند. اگر بخواهیم آب را به طبیعت دهیم آن‌ها مطالبه‌گر می‌شوند و اگر بخواهیم به همین مسیر ادامه دهیم با توجه به کمبود آب،طبیعت و دشت‌ها نابود می‌شوند، ریزگردها افزایش می‌یابند، پوشش گیاهی و جمعیت جانوری از بین می‌روند و حتی جوامع روستایی هم که در این جریان‌های آبی تشکیل شده بودند هم دچار خسران خواهند شد.

اخبار

مستاجران با پول رهن امسال، سه سال پیش خانه‌دار می‌شدند

عضو اتحادیه مشاوران املاک با بیان اینکه افزایش تقاضا در حاشیه تهران باعث افزایش اجاره‌بهای حاشیه نشین‌ها شده، گفت: در این شرایط دولت پیشنهاد وام ۱۰۰ میلیون تومانی برای ودیعه را مطرح کرده و نه تنها که این مبلغ امروز کفاف پول رهن را نمی‌دهد بلکه اساسا مستاجران دسترسی به این وام را ندارند و در سال گذشته کمتر از ۱۰ درصد مستاجران موفق به دریافت وام ودیعه شدند.

سعید لطفی درباره برنامه وزارت راه و شهرسازی مبنی بر صدور کارت فعالیت برای تمام مشاوران املاک و رصد قراردادهای اجاره و خرید و فروش اظهار داشت: این برنامه و پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی شدنی نیست چراکه اولا مشاوران املاک زیر مجموعه وزارت راه و شهرسازی نیستند و وزیر راه و شهرسازی مقام تصمیم گیرنده برای مشاوران املاک نیست. مشاوران املاک زیر مجموعه وزارت صمت هستند و سیاست‌گذار فعالیت‌های مشاوران املاک محسوب می‌شود.

وی ادامه داد: وزارت راه و شهرسازی به دنبال آزمون و خطا است در حالی که سامانه کد رهگیری امروز فعال است و می‌تواند همین اهدافی که وزارت راه و شهرسازی دنبال می‌کند را محقق سازد اما این سامانه در حال حاضر ضعف‌هایی دارد که دولت در تکمیل این سامانه و برطرف سازی ایرادها باید به مشاوران املاک کمک کند.

عضو اتحادیه مشاوران املاک افزود: در حال حاضر از سر ناچاری برای صدور کد رهگیری به جای کد ثبتی که چیزی شبیه که کدملی است، کد پستی دریافت می‌شود، در حالی که این امکان وجود دارد افراد با تغییر کد پستی چندین کد رهگیری اخذ کنند و اساسا باید مبنای کار کد ثبتی باشد در اختیار مشاوران املاک قرار نمی‌گیرد. لطفی گفت: از سوی دیگر وزارت اقتصاد بدون کد رهگیری پاسخ استعلامات معاملات را می‌دهد و اساسا با سازو کار فعلی برای معاملات به کد رهگیری نیازی نیست چراکه دفترخانه نامه‌ای به وزارت اقتصاد ارسال می‌کنند و استعلامات از همین طریق انجام و بدون کد رهگیری استعلامات داده می شود که اقدام اشتباهی است. لطفی با اشاره به افزایش غیر منطقی اجاره‌بها در تهران اظهار داشت: امروز شاهد شاهد جابه جایی و نزول منطقه سکونت خانوار هستیم به طوری که خانواری که در شمال تهران سکونت داشتند به مرکز شهر و خانواری که در مرکز شهر مستاجر بودند به جنوب تهران و خانوار ساکن در جنوب تهران به حاشیه و حومه تهران منتقل شده‌اند و دقیقا افزایش قیمت اجاره در شهر تهران به طور مستقیم بر روی نرخ کرایه واحدهای حاشیه تهران هم اثر گذار است و حاشیه نشین‌ها هم با معضل افزایش اجاره مواجه‌اند. وی ادامه داد: خط فقر بالاتر آمده و خانوار بیشتری زیر خط فقر قرار گرفتند. بخش عمده از درآمد خانوار صرف هزینه‌های مسکن می‌شود به طوریکه خانوار با مبلغ رهن امسال، سه سال پیش می‌توانستند صاحب خانه شوند. این در حالی است که درامد خانوار در حد افزایش هزینه‌ها بالا نرفته و خط فقر عمیق‌تر شده‌است.

عضو اتحادیه مشاوران املاک با بیان اینکه افزایش تقاضا در حاشیه تهران باعث افزایش اجاره‌بهای حاشیه نشین‌ها شده، گفت: در این شرایط دولت پیشنهاد وام ۱۰۰ میلیون تومانی برای ودیعه را مطرح کرده و نه تنها که این مبلغ امروز کفاف پول رهن را نمی‌دهد بلکه اساسا مستاجران دسترسی به این وام را ندارند و در سال گذشته کمتر از ۱۰ درصد مستاجران موفق به دریافت وام ودیعه شدند.

ادامه یادداشت

مشکلات ریز ریزگردها

هیراد ندری

در رسیدن به خواصی مانند آبگریزی، نانوذرات موجود در پوشش باعث می شوند که سطح تماس قطرات آب با پوشش بسیار کم شده و در نتیجه چسبندگی آب به سطح فوق العاده کاهش یابد.. بنابراین قطرات آب تحت اثر جریان هوای کم و یا نیروی گرانش به راحتی روی سطح لغزیده و به دنبال آن آلودگی های روی سطح نیز جدا می شوند. پوشش های نانوپاک از انواع پوشش های مهندسی شده پیشرفته اند، که از سال ۲۰۰۸ نمونه های خارجی پوشش های نانوپاک وارد بازار شده اند. وجود ۴۶ نقطه بحرانی برای عامل ریزگردها توسط ماهواره پیدا شده است که برنامه کوتاه مدتی همچون مالچ پاشی برای این وضعیت نمی‌تواند تدبیر خیلی مناسبی باشد، ضمن اینکه مالچ نیز چون از مواد نفتی است برای خاک و رشد گیاهان اصلا مناسب نیست و به خاک آسیب می‌رساند. برنامه بلندمدت جلوگیری از خشک‌شدن تالاب‌ها، چرای بی‌رویه دام در مراتع و حفظ جنگل‌هاست که نیاز به یک برنامه‌ریزی دقیق و همه‌جانبه با همکاری مسئولان مربوطه و نیز کشورهای درگیر دارد که البته کارهای انجام شده توسط این کشورها، به خاطر گستردگی مناطق موفق نبوده است. راه‌های پیشگیری و مبارزه با ریزگردها به روش‌های بیولوژیکی (پوشش گیاهی و کمربندهای جنگلی)، مکانیکی (استفاده از پوشش برای تثبیت تپه‌های شنی شامل خرده‌های کاه، گندم، برنج، شن، گراول، خاک اره، مونت موریلونیت، برگ